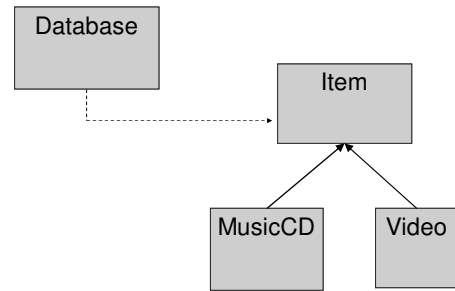

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό – Διάλεξη #12

Διάλεξη #12: Υπο-τύποι και πολυμορφισμός [sub-typing and polymorphism]

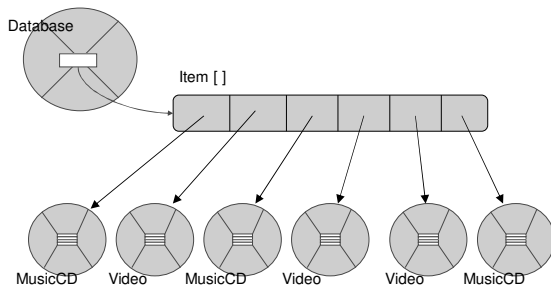
Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 1

Διάγραμμα κλάσεων [Class diagram]

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 2

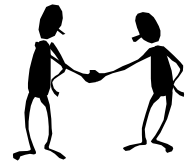
Διάγραμμα αντικειμένων [Object diagram]

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 3

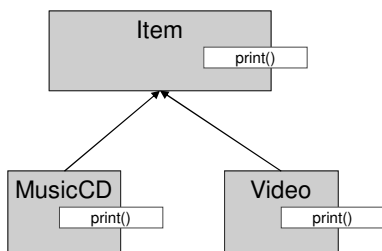
Πηγαίος κώδικας

```
void list ()
{
    for (int i = 0; i < myItems.length; i++)
    {
        myItems[i].print ();
    }
}
```


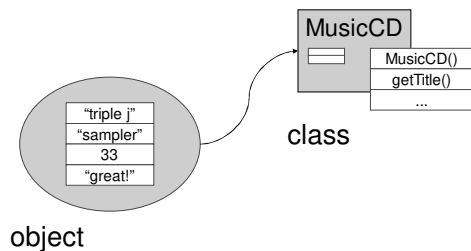
Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 4

Σύνοψη: μέθοδος `print`

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 5

Υπενθύμιση: αντικείμενα και κλάσεις

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 6

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό – Διάλεξη #12

Κλήση μεθόδου

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 7

Αντιστοίχιση μεθόδου με κληρονομικότητα

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 8

“super”

- Μία μέθοδος της υπερκλάσης μπορεί να κληθεί από μια μέθοδο της κλάσης μέσω της ειδικής μεταβλητής **super**.

```
public void print ()  
{  
    super.print ();  
    System.out.println (...);  
}
```

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 9

Χρήση της “super” σε κατασκευαστές

- Οι κατασκευαστές των υποκλάσεων πρέπει να έχουν μία κλήση προς τον “super” (τον κατασκευαστή της υπερκλάσης) στην **πρώτη γραμμή** του κώδικά τους.
- Εάν η κλήση έχει παραληφθεί, η εντολή **super () ;** εισάγεται **αυτόματα** από τον μεταφραστή.
- Προσοχή:** Ο κατασκευαστής που δεν έχει παραμέτρους είναι αυτός που επιλέγεται να εισαχθεί αυτόματα!
- Σύσταση:** Πάντα να εισάγετε μία κλήση προς τον κατασκευαστή **super** – μην εξαρτάστε από την αυτόματη εισαγωγή του

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 10

Παραδείγματα κατασκευαστών

```
MusicCD (String title)  
{  
    super ();  
    ...  
}
```

- Άμεση κλήση στον **super** χωρίς παραμέτρους

```
MusicCD (String title)  
{  
    ...  
}
```

- Έμμεση κλήση στον **super** χωρίς παραμέτρους (δουλεύει μόνο όταν υπάρχει στην υπερκλάση κατασκευαστής χωρίς παραμέτρους)

```
MusicCD (String title)  
{  
    super (title);  
    ...  
}
```

- Άμεση κλήση στον **super** με παραμέτρους

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 11

Κληρονομικότητα και υπο-τύποι

Η κληρονομικότητα δημιουργεί μία σχέση **υπο-τύπων [subtypes]** μεταξύ κλάσεων

Υπευθύμιση: Η Java είναι μία γλώσσα με **στατικό σύστημα τύπων δεδομένων [typed language]**. Μόνο τιμές με συμβατούς τύπους δεδομένων (που είναι γνωστοί κατά την μετάφραση) μπορεί να καταχωρηθούν σε μεταβλητές και παραμέτρους

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 12

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό – Διάλεξη #12

Χρήση υπο-τύπων

```

Person aPerson;
Student aStudent;
Staff aStaffMember;

aStudent = new Student(...);
aStaffMember = new Staff(...);
    
```

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 13

Χρήση υπο-τύπων

```

Person aPerson;
Student aStudent;
Staff aStaffMember;

aStudent = new Student(...);
aStaffMember = new Staff(...);

aPerson = aStaffMember;
aPerson = aStudent;
aPerson.changeAddress(...);

aStudent = aPerson;
aPerson.graduate();
    
```

Σωστή χρήση

Λάθος χρήση

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 14

Υπο-τύποι και συμφωνία τύπων [conformance]

- Αντικείμενα υπο-τύπων μπορεί να υποκαθιστούν αντικείμενα των υπερ-τύπων τους (μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε περιπτώσεις όπου αναμένονταν ένα αντικείμενο του υπερ-τύπου).
- «Ένα αντικείμενο υπο-τύπου **είναι-ένα** [is-a] αντικείμενο υπερ-τύπου»
- Ένας υπο-τύπος **συμφωνεί** [conforms to] με τον υπερ-τύπο.

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 15

Στατικοί – δυναμικοί τύποι δεδομένων

Person aPerson;

Οι μεταβλητές μπορεί να αναφέρονται σε αντικείμενα του **συγκεκριμένου τύπου** δήλωσης τους ή σε αντικείμενα που ανήκουν σε οποιονδήποτε **υπο-τύπο** του.

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 16

Στατικοί – δυναμικοί τύποι δεδομένων

Ο **στατικός τύπος** [static type] είναι ο τύπος δήλωσης μίας μεταβλητής ή παραμέτρου όπως αυτός εμφανίζεται στον πηγαίο κώδικα.

Ο **δυναμικός τύπος** [dynamic type] είναι ο τύπος του αντικειμένου (κατά το χρόνο εκτέλεσης).

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 17

Υπο-τύποι / πολυμορφισμός

Οι υπο-τύποι παρέχουν τις ίδιες μεθόδους αλλά οι **υλοποιήσεις** [implementations] των μεθόδων μπορεί να διαφέρουν!

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 18

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό – Διάλεξη #12

Δυναμικός καθορισμός τύπου [Dynamic dispatch]

Κώδικας: `anItem = aCD; ... anItem.print();`

Αποτέλεσμα: `CD: Triple J Hottest 100 (79 min) artist: sampler, 33 tracks double CD - great!`

Κώδικας: `anItem = aVideo; ... anItem.print();`

Αποτέλεσμα: `Video: The South Park Movie (102 min) director: Fred Smith (not seen yet)`

Ίδιος κώδικας, Διαφορετικό αποτέλεσμα!

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 19

Προσδιορισμός μεθόδου [method lookup, binding]

`anItem.print();`

Item
getTitle()
setComment()
print()

Video
getDirector()
print()

Σημείωση: Ο δυναμικός τύπος των δεδομένων προσδιορίζει το σημείο εκκίνησης της διαδικασίας προσδιορισμού της κατάλληλης μεθόδου!

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 20

Επεκτασιμότητα [Extendability]

Ο δυναμικός προσδιορισμός του τύπου δεδομένων υποστηρίζει την **επεκτασιμότητα** – νέες υποκλάσεις μπορεί να προστεθούν αργότερα χωρίς να είναι απαραίτητη η τροποποίηση του κώδικα που χρησιμοποιεί τις κλάσεις βάσης.

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 21

Η κλάση "Object"

- (Σχεδόν) κάθε κλάση έχει μία υπερ-κλάση.
- Εάν η υπερ-κλάση δεν έχει άμεσα δηλωθεί, τότε ως υπερκλάση θεωρείται η κλάση **Object**
- Οι μέθοδοι της κλάσης **Object** είναι διαθέσιμες σε κάθε κλάση

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 22

"toString"

- Η κλάση **Object** παρέχει τη μέθοδο **toString**, η οποία μετατρέπει ένα αντικείμενο σε ένα **String**.
- **Παράδειγμα:**
`String s = person.toString();`
- Η μέθοδος **toString** καλείται έμμεσα κατά την εκτέλεση της συνένωσης συμβολοσειρών (+)
- **Παράδειγμα:**
`System.out.println("Details: " + person);`

Συνεπεία: όλα τα αντικείμενα μπορεί να λάβουν μέρος σε συνένωση συμβολοσειρών – κατάλληλη λειτουργία για παρουσίαση αποτελεσμάτων!

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 23

Μετατροπείς πρόσβασης [Access Modifiers]

- Οι μετατροπείς πρόσβασης καθορίζουν την **ορατότητα [visibility]** ενός πεδίου ή μεθόδου.

Παραδείγματα:

```
private int number;
protected String name;

public void changeAddress(Address newAddress)
{ ... }
private int calculateResult(int parameter)
{ ... }
```

Μετατροπείς πρόσβασης: private, protected, public.

Νέο!

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 24

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό – Διάλεξη #12

"private"

- Ορατά/προσπελάσιμα μόνο από το εσωτερικό της κλάσης

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 25

"public"

- Ορατά/προσπελάσιμα από το εσωτερικό της κλάσης και από κάθε άλλη κλάση

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 26

"protected"

- Ορατά/προσπελάσιμα από το εσωτερικό της κλάσης και από κάθε υποκλάση της

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 27

Οδηγίες χρήσης μετατροπένων πρόσβασης

- Χρησιμοποιείτε **πάντοτε** ένα μετατροπέα πρόσβασης.
- Περιορίστε** την πρόσβαση **όσο το δυνατό** περισσότερο.
- Μη χρησιμοποιείτε public** πεδία.

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 28

Η δεσμευμένη λέξη "final"

- Δηλώστε μία **μέθοδο** ως **final** για να αποτρέψετε τον εκ' νέου ορισμό της [prevent redefinition, overriding]
- Δηλώστε μία **κλάση** ως **final** για να είναι όλες οι μέθοδοί της **"final"** (και να μην έχει υποκλάσεις).

Παραδείγματα:

```
final public String getPassword()
{ ... }
```

```
final class SecurityManager
{ ... }
```

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 29

Το πρόβλημα του «αντίστροφου πολυμορφισμού»

```
class A {
    ...
}

class B extends A {
    ...
    void doSomething(int n)
    { ... }
}
```

```
// variables
A a;
B b;
...
b = new B();
a = b;
a.doSomething(42);

b = a;
b.doSomething(42);
```

Πως εκτελούμε μία B-μέθοδο μετά από καταχώρηση στο αντικείμενο a (τύπου A);

«λανθασμένα» στις περισσότερες γλώσσες

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 30

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό – Διάλεξη #12

Ανομοιογενείς συλλογές αντικειμένων

- Μία **ανομοιογενής συλλογή** [heterogenous collection] είναι μία συλλογή από αντικείμενα διαφορετικών τύπων (πολυμορφική συλλογή [polymorphic collection])
- Ανομοιογενείς συλλογές δημιουργούνται δηλώνοντας τα στοιχεία τους ως μέλη μιας υπερ-κλάσης τους.
- Η γενικότερη περίπτωση: Τα στοιχεία είναι τύπου "Object" – η συλλογή μπορεί να περιέχει οποιοδήποτε αντικείμενο (πχ. ArrayList)

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 31

Απώλεια τύπου [type loss]

- Το πρόβλημα: η απώλεια τύπου

```
String myNote = "consider this!";  
ArrayList notes = new ArrayList();  
notes.add(myNote);  
...  
String note;  
note = notes.get(0);
```

Σωστό -- η παράμετρος είναι τύπου Object

Λάθος -- Καταχώρηση Object σε String!

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 32

Μετατροπή τύπου [casting]

- Η λύση: μετατροπή τύπου [casting]

```
String myNote = "consider this!";  
ArrayList notes = new ArrayList();  
notes.add(myNote);  
...  
String note;  
note = (String)notes.get(0);
```

Μετατροπή σε String!

Μία **μετατροπή τύπου** μετατρέπει τον στατικό τύπο ενός αντικείμενου σε έναν άλλο τύπο (συνήθως υπο-τύπο). Είναι σωστή μόνο εάν ο δυναμικός τύπος του αντικείμενου είναι σύμφωνος (conforms) με τον τύπο της μεταβλητής στην οποία καταχωρείται.

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 33

Τμήμα κώδικα

```
String myNote = "consider this!";  
ArrayList notes = new ArrayList();  
notes.add(myNote);  
...  
System.out.println(notes.get(0));
```

• println χωρίς μετατροπή τύπου.

• Δουλεύει; γιατί; / γιατί όχι;

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 34

Γενικές κλάσεις [Generics]

- Συλλογές που περιέχουν αντικείμενα ενός **συγκεκριμένου τύπου** ή υποτύπων του.
- Παραμετροποιημένοι [parameterized] ή γενικοί [generic] τύποι.
  - ArrayList<Person>
  - ArrayList<Item>

Περισσότερα
ΠΡΟΣΕΧΩΣ...

Εισαγωγή στον Αντικειμενοστρέφη Προγραμματισμό, Αντώνιος Συμβώνης, ΣΕΜΦΕ, ΕΜΠ, Slide 35